

(234. 3.)

NOTA VAN INLICHTINGEN.

Geeft eerbiedig te kennen:

GEORGE PHILIP ANTOINE GUSTAF HUBERT RÖMER, luitenant-kolonel 3de regiment huzaren te 's Hage:

dat hij in 1904 en 1905 in zijn tegenwoordigen rang was ingedeeld bij het 1ste, later 4de regiment huzaren te Deventer en toen door zijn toenmalige regiments-commandant, kolonel BRAAMS, ongeschikt voor bevordering werd verklaard;

dat hij, bezwaard door die beoordeeling, zich beide jaren met een uitvoerige memorie van rechtvaardiging tot Zijne Excellentie den Minister van Oorlog heeft gewend, waarin hij tevens met nadruk wees op zijne persoonlijke verhouding tot zijn beoordeelaar:

dat hij in den aanvang van 1906 bij het 3de regiment huzaren te 's Hage is overgeplaatst *ten einde in de gelegenheid te zijn als-nog zijn geschiktheid voor bevordering te toonen*;

dat hij die gelegenheid naar zijn beste weten heeft benut en zijn tegenwoordige regiments-commandant, kolonel, baron VAN DER CAPELLEN, dan ook in December 1906 in zijn beoordeelingslijst verklaarde, dat requestrant in het afgelopen jaar zijn uiterste best had gedaan om de gebreken vermeld in de beoordeelingen van vroegere jaren te verbeteren:

dat hij niettemin door dien chef ongeschikt voor bevordering werd geoordeeld, *aanvankelijk* (16 December 1906), omdat de beoordeelingen van de jaren 1904 en 1905 (1) zoo ongunstig zijn, dat één jaar, waarin requestrant onder diens onmiddellijke be-

(1) Waarop hij zich volgens de voorschriften niet uitsluitend mocht beroepen aangezien zijn oordeel moet gegrond zijn op hetgeen hij stellig weet of waarvan hij stellig overtuigd is.

1°. Naar aanleiding van het hiernevens gestelde zij aange- teekend dat met de beoordeelingen over 1904 en 1905 werd ingestemd door den inspecteur der cavalerie, zijnde voor 1904 generaal-majoor WÜPPERMANN en voor 1905 generaal-majoor SMEDING. Deze laatste achtte den luitenant-kolonel RÖMER wegens ijver voor den dienst geschikt bij den plaatselijken of den provincialen staf en grondde zijne beoordeeling mede op inlichting van den vorigen chef. Adressant ontving naar aanleiding van zijn bezwaarschrift tegen de beoordeeling over 1904, van den toenmaligen Minister van Oorlog, luitenant-generaal BERGANSIUS, eene schriftelijke beschikking, waarin die Minister o. a. verklaarde, dat hij na onderzoek den indruk had verkregen, dat de invulling van de beoordeelingslijst door de betrokken chefs, na rijp beraad, volgens hunne gevestigde overtuiging op goede gronden was geschied. Zijne memorie van rechtvaardiging naar aanleiding van de beoordeeling over 1905, werd op last van den Minister van Oorlog, generaal-majoor STAAL, in de beoordeelingslijst opgelegd.

2°. De hiernevens cursief gedrukte bewering wordt niet aangetroffen in de stukken.

In den aanvang van 1906 is echter reeds de luitenant-kolonel RÖMER voor regiments-commandant en kolonel voorbijgegaan, aangezien bij Koninklijk besluit van 24 Februari 1906 n°. 63, een jonger in ancienniteit zijnde luitenant-kolonel met het bevel over een regiment huzaren werd belast, nadat in de voordracht was gezegd, dat luitenant-kolonel RÖMER ongeschikt voor bevordering was geoordeeld en de voorgedragene alleen niet tot commandant benoemd werd, omdat hij in den rang van hoofd-officier nog niet ten volle één jaar werkelijk bij het leger had gediend. (Zie het 3de lid van artikel 13 der Bevorderingswet voor de landmacht 1902.)

Deze benoeming bracht echter, juist ter wille van ancienniteitsverhoudingen enkele verplaatsingen mede; tot deze behoorde de overplaatsing van luitenant-kolonel RÖMER naar het 3de regiment huzaren, welke hoofdofficier reeds vroeger door den inspecteur, generaal-majoor SMEDING was voorgedragen om in eene andere omgeving geplaatst te worden. Door den ondergeteekende is aan den inspecteur der cavalerie gevraagd, of diens ambtsvoorganger wellicht aan den commandant van het 3de regiment huzaren had te kennen gegeven, dat de plaatsing van luitenant-kolonel RÖMER bij diens regiment ten doel had dien hoofdofficier een proeftijd te gunnen, ten einde nader van zijne geschiktheid voor den hooger rang te doen blijken. Het antwoord luidde ontkennend, ook voor wat den generaal-majoor BRAAMS betreft.

3°. De hiernevens gestelde verklaring is door den regiments-commandant gegeven.

4°. Toen de op 1 December 1906 opgetreden inspecteur der cavalerie, generaal-majoor BRAAMS, de lijst van luitenant-kolonel RÖMER voor de eerste maal ter verdere behandeling ontving, was dat stuk door den kolonel baron VAN DER CAPELLEN in kolom 7 — als toelichting van het oordeel „ongeschikt voor bevordering” — ingevuld als door requestrant hiernevens is vermeld. Die invulling voldeed evenwel naar de meening van den inspecteur, niet aan het voorschrift, omdat de regiments-

Adressen van A. van Wijk, te Vlissingen, en van G. P. A. G. H. Römer, luit.-kol. bij het 3de reg. huzaren te 's Gravenhage.

velen had gediend, geen voldoende gegevens verschaft om die beoordeeling te veranderen „ook al is in het jaar 1906 (1) niets noemenswaardig voorgevallen, waarop bemerking zou kunnen gemaakt worden”, echter zes dagen later (22 December 1906) bovendien, omdat die chef instemt met de beoordeeling van het jaar 1905, voor zoover requestrant ongeschikt werd geoordeeld voor het voeren van een zelfstandig commando;

dat inmiddels de kolonel BRAAMS 1 December 1906 was opgetreden als generaal-majoor, inspecteur van het wapen en als zoodanig requestrant weer ongeschikt voor bevordering oordeelde onder verwijzing naar zijne beoordeelingen over 1904 en 1905 (2); (met requestrant was hij in 1906 na diens overplaatsing, nimmer in aanraking geweest);

dat requestrant derhalve moest ondervinden, dat zijn onmiddellijke chef, kolonel baron VAN DER CAPELLEN, die zelf verklaard had, dat requestrant zijn uiterste best had gedaan en dat er niets noemenswaardig was voorgevallen, waarop bemerking zou kunnen gemaakt worden, zonder motiveering in zijn gewijzigde beoordeeling instemde met een door een vroegeren chef ook niet gemotiveerd uitgebrachte beoordeeling.

terwijl de pas opgetreden inspecteur generaal BRAAMS, onder wiens bevelen hij bij het 4de regiment huzaren in het afgelopen tijdvak van beoordeeling (1906) slechts *zeer kort* had gediend,

commandant zijn eigen oordeel moest vermelden en niet, zooals geschied was, zich alleen beroepen mocht op eene vroegere beoordeeling, tenzij hij daarbij vermeldde, dat hij geheel met die beoordeeling instemde.

Bovendien was door den beoordeelde op eene verkeerde plaats in de lijst voor „Gezien” geteekend. De inspecteur ontbood daarom den regimentscommandant, wees dezen op het vorenstaande en verzocht hem eene nieuwe beoordeelingslijst in te vullen, waarin de vorenbedoelde instemming uitdrukkelijk vermeld stond.

Dit is geschied. De lijst, waarin op 16 December 1906 door luitenant-kolonel RÖMER voor „Gezien” geteekend was, verviel hierdoor en de nieuwe lijst werd op 22 December 1906 door dien hoofdofficier geteekend, zonder dat dit toen van zijne zijde tot eenig bezwaar leidde. De wijziging in de beoordeeling was dus geheel van formeelen en niet van feitelijken aard.

5°. Uit den aard der zaak kon het oordeel hetwelk generaal-majoor BRAAMS over 1906 in zijne hoedanigheid van inspecteur van het wapen uitbracht, niet steunen op waarnemingen gedurende 1906 gedaan, aangezien de inspecteur met den te beoordeelen hoofdofficier in dat jaar niet in aanraking was geweest.

Generaal-majoor BRAAMS gaf daarom zijn oordeel, zooals zich dat in de jaren 1904 en 1905 toen hij met luitenant-kolonel RÖMER te Deventer dagelijks in ambtelijke aanraking was geweest, had gevormd en vermeldde dit duidelijk bij de omschrijving der reden van ongeschiktverklaring.

Ofschoon dus de Minister van Oorlog beslissen kon, of die reden hem al dan niet afdoende voorkwam, ware het gewenscht geweest, dat generaal-majoor BRAAMS ook het oordeel van den afgetreden inspecteur (generaal-majoor SMEDING) over het jaar 1906 ingewonnen en vermeld had.

Daarom werd door mijn ambtsvoorganger in Januari 1907 aan generaal-majoor BRAAMS gevraagd of deze vóór het invullen van de beoordeelingslijst over 1906 inlichtingen gevraagd had bij den vorigen inspecteur der cavalerie. In bevestigend geval moest het oordeel van die autoriteit gemeld worden. Het antwoord was, dat generaal-majoor BRAAMS, tijdens hij kolonel was, wel de beoordeeling omtrent den overste RÖMER bij generaal-majoor SMEDING had ter sprake gebracht en dat toen en ook nadat laatstgenoemde was afgetreden de opvatting van generaal-majoor BRAAMS was, dat diens voorganger instemde met zijne zienswijze. Hij zou echter nader met zijn ambtsvoorganger (gepensionneerd generaal-majoor SMEDING) spreken en meldde daarna, dat deze in algemeenen zin instemde met de hem medegedeelde beoordeeling van luitenant-kolonel RÖMER over 1906, dat de oefening op het terrein, die hij genoemden overste tijdens de cavalerie-manoeuvres had zien houden, niet bijzonder mooi was, maar dat hij, luitenant-kolonel RÖMER minder kennende dan met generaal-majoor BRAAMS het geval was, waarschijnlijk dien hoofdofficier om hem beter te kunnen beoordeelen nog een jaar zou hebben laten loopen, alvorens eene definitieve beoordeeling te geven. Althans zoo was het voorloopig plan van generaal-majoor SMEDING, toen hij op 1 December 1906 den dienst verliet: voor een regiments-commando zou hij luitenant-kolonel RÖMER in Januari 1907 niet in aanmerking hebben gebracht.

6°. Het is natuurlijk verkeerd, dat de regimentscommandant bij zijne beoordeeling over 1906 niet mededeelde, hoe er *wel* iets noemenswaardigs was voorgevallen in genoemd jaar (zie hieronder bij 11°) en evenzeer dat hij aanleiding gaf tot de ad 4° vermelde wijziging en geen feiten mededeelde.

Dit mag evenwel niet doen voorbijzien, dat die regimentscommandant geenszins veranderd is van oordeel, maar steeds den luitenant-kolonel RÖMER als *ongeschikt* in de lijst heeft vermeld. Hij had bij de eerste invulling niet duidelijk doen uitkomen, dat dit zijn *eigen* oordeel was, werd daarom uitgenoodigd (blijkens ad 4°) dit alsnog te doen blijken en vermeldde toen dat hij instemde met het oordeel over 1905, voor zoover luitenant-kolonel RÖMER ongeschikt werd verklaard voor het voeren van een zelfstandig commando;

7°. zie ad 5°.

(1) Mijn proefjaar.

(2) Volgens het voorschrift moet vermeld worden alles wat het uitgebrachte oordeel van vorige jaren kan verbeteren of aanvullen.

Adressen van A. van Wijk, te Vlissingen, en van G. P. A. G. H. Römer, luit.-kol. bij het 3de reg. huzaren te 's Gravenhage.

eenvoudig verwees naar vroegere, door hem als regiments-commandant uitgebrachte beoordeelingen;

dat requestrant zich door deze wijze van beoordeeling heeft bezwaar gevoeld en een Memorie van rechtvaardiging aan Zijne Excellentie den Minister van Oorlog heeft ingezonden;

dat hij intusschen volgens zijn rangnummer voor bevordering tot kolonel in aanmerking zou komen en, zooals hem uit goede bron is medegedeeld, ook door den afgetreden Minister van Oorlog bij Hare Majesteit de Koningin voor een regiments-commando in aanmerking zou gebracht zijn;

dat hem, te zelfder tijd door Z. E. den luitenant-generaal, chef van den generalen staf, thans commandant van het veldleger, ten wiens bureele hij was ontboden, met het oog op zijn toekomst, werd te kennen gegeven, dat generaal BRAAMS had verklaard een behoorlijk samendienen met requestrant onmogelijk te achten en dit uit den weg kon worden geruimd door zijn verontschuldiging aan te bieden aan den in een naastgelegen vertrek vertoevende generaal BRAAMS over een vroeger — meer dan een jaar geleden — voorgevallen feit. Dat requestrant — bekend met de loopende geruchten, dat generaal BRAAMS zijn ontslag zou nemen indien requestrant bevorderd werd — vertrouwend het bezwaar tegen zijn bevordering daarmede op te heffen, onmiddellijk de verlangde verontschuldiging heeft aangeboden. Dat die verontschuldiging werd aangeboden in zake dat requestrant tot den toenmaligen kolonel BRAAMS het verwijt had gericht, dat deze een tekortkoming had trachten goed te maken met behulp van een onwaarheid, terwijl requestrant moest erkennen, dat deze beschuldiging, hoewel niet onjuist, toch, met het oog op de dienstverhouding, minder gepast was. Dat intusschen door requestrant hier wordt opgemerkt, dat zijn houding tegenover den toenmaligen kolonel BRAAMS was uitgelokt door diens optreden tegenover hem, daar de kolonel BRAAMS, over requestrant sprekende, zonder de minste reden zich de uitdrukking had veroorloofd „het is beslist onwaar wat de Overste daar zegt”.

8°. de bedoelde memorie is in de beoordeelingslijst opgelegd en bestond uit drie requesten met toelichting, welke alle hiervoor onder 4°, 5° en 6° zijn behandeld;

9°. blijkens het medegedeelde ad 2°. was adressant reeds in Februari 1906 voor regiments-commandant voorbijgegaan, waarvan een direct gevolg was, dat hij toen ook niet tot kolonel bevorderd kon worden, ofschoon zijne ancienniteit dit had toegelaten.

Uit den aard der zaak kunnen hier geen uitvoerige mededeelingen worden gedaan aangaande al of niet plaats gehad hebbende voordrachten aan Hare Majesteit de Koningin, en kunnen derhalve over de juistheid of onjuistheid van adressants mededeelingen daaromtrent ook geen inlichtingen worden verstrekt.

Wel kan worden aangeteekend dat de ondergeteekende den luitenant-kolonel RÖMER door den inspecteur der cavalerie heeft doen afvragen, van wien hij eene mededeeling heeft ontvangen, aangaande den inhoud van eene voordracht, welke aan Hare Majesteit de Koningin zou gedaan zijn.

Genoemde hoofdofficier heeft toen verklaard op die vraag niet te kunnen antwoorden, onder opmerking, dat hij vermeende — nu hij zich tot de Tweede Kamer gewend had — zich slechts aan de Kamer te moeten verantwoorden voor hetgeen door hem in zijn request werd medegedeeld;

10°. het hiernaast gerelateerde staat met de beoordeeling en de niet-bevordering van adressant in geen verband. Het in 1905 voorgevallene heeft — na onderzoek — den toenmaligen Minister van Oorlog in December 1905 geleid tot de mededeeling aan den inspecteur der cavalerie (generaal-majoor SMEDING), dat hij (Minister) bij mondeling onderhoud op 29 November t. v. met luitenant-kolonel RÖMER dezen de onjuistheid van diens bewering omtrent het voorgevallene in 1905 had aangetoond en hem met nadruk op het verkeerde zijner handelwijze had gewezen. De luitenant-kolonel had toen den Minister daarover zijn leedwezen betuigd en dezen te kennen gegeven, thans in te zien, dat het beter was geweest, indien hij de toen tot zijn regiments-commandant gerichte aantijging had achterwege gelaten. De Minister wenschte toen die zaak als geëindigd te beschouwen. Toen nu mijn ambtsvoorganger bleek dat evenbedoelde regimentscommandant (de tegenwoordige inspecteur der cavalerie), wien door luitenant-kolonel RÖMER geen verontschuldiging ter zake aangeboden waren, hierover gevoelig bleef, heeft hij in het belang van het wapen der cavalerie den toenmaligen chef van den generalen staf daarover gesproken. Deze deelde de meening van generaal-majoor BRAAMS, dat, zolang deze zaak niet uit de wereld was en indien luitenant-kolonel RÖMER tot kolonel mocht worden bevorderd, ongewenschte verhoudingen zouden ontstaan van dezen tot genoemden opperofficier, die toen inspecteur der cavalerie was geworden. De chef van den generalen staf heeft toen, onder goedkeuring van mijn ambtsvoorganger, gepoogd die aanleiding tot ongewenschten toestand op te heffen en is daarin geslaagd, doordat luitenant-kolonel RÖMER zijne verontschuldiging aanbood en generaal-majoor BRAAMS die aannam, waarop deze 31 Januari 1907 aan mijn ambtsvoorganger schreef, dat hij dus deze zaak als afgedaan beschouwde.

De chef van den generalen staf (thans commandant van het veldleger) heeft bij zijne evenbedoelde bemoeiingen luitenant-kolonel RÖMER wel gewezen op de nadeelige gevolgen, welke zijne eventueele halsstarrigheid voor zijne carrière hebben kon, doch daarbij gevoegd dat dit geheel afgescheiden was van de andere factoren, die bij de beslissing over zijne toekomst betrokken waren. Deze opperofficier verklaart mede, dat er geen grond bestaat voor de meening van luitenant-kolonel RÖMER dat het aanbieden der verontschuldiging het bezwaar tegen diens bevordering zou kunnen opheffen. Van het opheffen van het bezwaar tegen die bevordering was tusschen hem en den overste RÖMER geen sprake geweest. Slechts incidenteel was de quaestie der bevordering aangeroerd. Wel kon de luitenant-kolonel RÖMER meenen, dat het aanbieden zijner verontschuldiging invloed zou hebben op zijne bevordering, omdat een ernstige grief, die men tegen hem hebben kon opgeheven werd.

Het is inderdaad niet wel te begrijpen, dat de luitenant-kolonel RÖMER blijkens zijn verzoekschrift vermeent dat zijne

dat de divisie-generaal, onder wiens leiding hij aan tactische oefeningen op de kaart had deelgenomen, inmiddels nog een zeer gunstig rapport over hem had uitgebracht;

dat hij dan ook de rechtmatige hoop meende te mogen hebben eerlang tot kolonel te zullen bevorderd worden, doch zeer verrast werd door een schrijven van den inmiddels opgetreden Minister van Oorlog van 27 April 1907, Kab. Litt. H 26, waarbij hij de mededeeling ontving, dat in zijn beoordeelingslijst een nader rapport van den kolonel Bⁿ VAN DER CAPELLEN was aangekomen, waarin over requestants houding bij de cavalerie-manoeuvres in 1906 een hoogst ongunstig oordeel werd uitgesproken;

beoordeelaars het bezwaar tegen zijne bevordering opgeheven zouden achten (dus van meening veranderen zouden omtrent de hem toegeschreven fouten in karakter, optreden en tactische geschiktheid), alleen omdat hij door het aanbieden van verontschuldigen in een geheel andere zaak bewerkte, dat deze verder buiten beschouwing bleef. Stellig zou, door weigering om verontschuldiging aan te bieden voor zijn ongepast optreden tegen zijn chef, *opnieuw* een reden zijn ontstaan om hem voor hooger rang ongeschikt te achten en dus zulke bevordering *te meer* onwaarschijnlijk te maken. Het wegvallen van deze nieuwe oorzaak kon echter natuurlijk niet den minsten invloed uitoefenen op de overigé bestaande redenen.

11°. Het rapport werd uit eigen beweging gevraagd door mijn ambtsvoorganger, luidde geenszins onverdeeld gunstig en had betrekking op twee oefeningen op de kaart. Vooral bij de eerste oefening had de luitenant-kolonel RÖMER den divisiecommandant in tactischen zin zeer wel voldaan; bij de tweede beging hij eene fout, die door den chef van den generalen staf (thans commandant van het veldleger) scherper veroordeeld werd dan door den divisiecommandant. Mijn ambtsvoorganger stelde het rapport in handen van den inspecteur der cavalerie en vroeg dezen of dit rapport hem wellicht aanleiding gaf tot wijziging van zijn oordeel over luitenant-kolonel RÖMER.

Het antwoord van den inspecteur luidde ontkennend. Hij had den overste wel eens meer, vooral op de kaart, goed zien handelen, maar ook en meermalen zelfs ook op de kaart zeer groote en niet te verontschuldigen fouten zien maken. Daar hij van zijn ambtsvoorganger vernomen had, dat de luitenant-kolonel RÖMER tijdens de manoeuvres in 1906 ook geen blijken van geschiktheid als partijcommandant had gegeven, had hij daaromtrent inlichting gevraagd bij den commandant van het 3de regiment huzaren. De inspecteur legde de daarop ontvangen antwoord-nota over en voegde daarbij dat de nota (1) deed zien, hoe de luitenant-kolonel RÖMER ook toen — evenals meermalen was geschied toen die hoofdofficier onmiddellijk onder zijne bevelen diende — zijne ongeschiktheid als cavalerie-aanvoerder had getoond.

12°. De woorden „dan ook” kunnen alleen betrekking hebben op de beoordeeling *door adressant* van het rapport van den divisiecommandant en op de meening dat ééne (ondersteld) zeer gunstige beoordeeling voldoende was om de verklaring van ongeschiktheid over verschillende jaren te niet te doen, wat uit den aard der zaak onjuist is. (Zie voorts ad 11°).

(1) Deze antwoord-nota, die tot eindbesluit had, dat de luitenant-kolonel RÖMER als cavalerie-aanvoerder op het terrein weinig initiatief en in het geheel geen élan had, werd door mijn ambtsvoorganger evenals het eerstvermelde rapport van den commandant der 1ste divisie infanterie opgelegd in de beoordeelingslijst van den luitenant-kolonel RÖMER. Ik trof die daar aan, toen ik na mijn optreden voor de vraag stond of die hoofdofficier al of niet tot regimentscommandant moest worden voorgedragen en bracht den inhoud, omdat deze eene ongunstige beoordeeling bevatte, die nog niet aan luitenant-kolonel RÖMER bekend was, ter kennis van dezen bij het door hem aangehaalde schrijven van 27 April 1907, Kabinet, litt. K 26. In de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bracht de heer VAN DSINGA die zaak ter sprake (*Handelingen* bladz. 2144). Ik acht mij verplicht het daarop door mij gegeven antwoord hier te zuiveren van eene onnauwkeurigheid, welke door mij begaan werd, doordat ik eerst na dit antwoord een stuk uit het oorlogsarchief leerde kennen, waarop mijn ambtsvoorganger op 12 Februari 1907 zijne bedoelingen had aangegeekend. Deze bedoelingen waren, dat Minister STAAL aanvankelijk van meening was, dat de door hem nader aan den inspecteur der cavalerie gevraagde inlichtingen (in zake de nota van den commandant der 1ste divisie infanterie) met het daarbij gevoegde antwoord van den commandant van het 3de regiment huzaren, *niet* in de beoordeelingslijst moesten worden opgelegd. Hij teekende hierbij aan dat anders die stukken door luitenant-kolonel RÖMER voor „gezien” hadden moeten worden geteekend. Later heeft Minister STAAL — gelijk uit eene aantekening van zijne hand en marge blijkt — de nota van den regimentscommandant toch in de lijst doen leggen. Uit mondeling ontvangen mededeeling is mij gebleken, dat die oplegging toegelicht wordt door eene aantekening, welke hij op 25 Maart 1907 plaatste op de hiervóór beschouwde antwoord-nota van den regimentscommandant en die inhield dat hij (Minister STAAL) van oordeel was, dat die antwoord-nota niet van invloed mocht zijn op de beoordeeling van luitenant-kolonel RÖMER over 1906. Het is te begrijpen dat wie deze meening deelt de toezending ter kennisneming aan luitenant-kolonel RÖMER overbodig acht, maar evenzeer is het duidelijk, dat hij, die — als ondergeteekende — deze meening niet deelt en van gevoelen is, dat alle oordeelvellingen — over schillig of zij vóór of na de aanvulling van de beoordeelingslijst zijn ingediend — behooren te wegen voor het eindoordeel, de ongunstige beoordeeling ter kennis bracht van den beoordeelde.

De toedracht is dus door den ondergeteekende — toen op 26 Juni 1907 de zaak plotseling in de Kamer besproken werd — niet volkomen juist weergegeven, wat door hem eerst bemerkt is bij de bearbeiding der hier aangeboden inlichtingen, aangezien hij eerst toen het stuk behoefde, waarop de aantekening en marge stond en naar deze niet werd verwezen bij de vermelde aantekening van 25 Maart 1907 op de antwoord-nota.

Adressen van A. van Wijk, te Vlissingen, en van G. P. A. G. H. Römer, luit.-kol. bij het 3de reg. huzaren te 's Gravenhage.

dat hij Zijne Excellentie den Minister van Oorlog in eene uitvoerige nota de onjuistheid en de onrechtvaardigheid — de in de bewuste nota bedoelde handeling, waarover laatstgenoemde kolonel zulk een vernietigend oordeel uitsprak, was toch overeenkomstig diens aanwijzing geschied — van dit ongunstig oordeel heeft medegedeeld, vertrouwend dat Zijne Excellentie daarin aanleiding zoude vinden een nader onderzoek in te stellen;

ook naar de wijze, waarop dit nader rapport, in strijd met de bepalingen van het „Voorschrift beoordeelingslijsten”, in zijne beoordeelingslijst is gekomen,

dat requestrant zich veroorlooft nogmaals de aandacht van Uwe Kamer te vestigen op het feit, dat kolonel baron VAN DER CAPELLEN in December 1906 in zijne beoordeelingslijst verklaarde, dat in het afgelopen jaar niets noemenswaardigs is voorgevallen, waarop bemerking zou kunnen gemaakt worden maar later, buiten weten van requestrant en dus in strijd met het „Voorschrift beoordeelingslijsten” op grond van eene bij de cavalerie-manoeuvres in 1906 (dus in het jaar waarover de vermelde gunstige beoordeeling was uitgebracht) voorgevallen handeling van requestrant een zeer ongunstig rapport uitbracht;

terwijl hierop nog een eigenaardig licht valt, indien men de ingediende nota in verband brengt met het voornoemd gunstig rapport van den divisie-generaal;

dat requestrant daarop niet tot kolonel is bevorderd en heeft moeten ondervinden, dat jongere officieren hem zijn voorbijgegaan; dat requestrant zich door de wijze, waarop hij is bejegend en waarop over zijne geschiktheid voor den hooger rang is geoordeeld, ten zeerste gegriefd gevoelt en meent dat hem onrecht is geschied,

Redenen waarom requestrant zich tot uwe Kamer wendt met het eerbiedig verzoek, dat het haar moge behagen, hare tusschenkomst te verlenen tot herstel zijner grieven en tot betering van het door hem geleden onrecht, zoo noodig na gehouden onderzoek.

's Gravenhage, 18 October 1907.

't Welk doende,

(get.) G. RÖMER.

13°. Bij de toezending van 27 April 1907, Kabinet litt. K 26 was de mededeeling gevoegd, dat, indien de luitenant-kolonel RÖMER tegen het te zijner kennis gebrachte oordeel iets mocht hebben aan te voeren, zijne eventueele bezwaren uiterlijk 2 Mei d. a. v. rechtstreeks bij het Departement van Oorlog werden ingewacht. De luitengevolge van luitenant-kolonel RÖMER ontvangen verdediging zijner handelingen was geheel van tactischen aard en is door mij om gevoelen gezonden aan den chef van den generalen staf — thans commandant van het veldleger — welke autoritett mede het door den regimentscommandant gewraakte optreden van overste RÖMER in 1906 afkeurde. Het door dezen gevraagde nader onderzoek is dus ingesteld geworden, maar leidde tot afkeuring.

14°. (Zie ad 11°, noot 1.)

15°. (Zie ad 6° en ad 11°.)

16°. Reeds bleek onder 11° dat het bedoelde rapport van den divisie-generaal geenszins onverdeeld gunstig was. De chef van den generalen staf oordeelde omtrent de 2de oefening, dat luitenant-kolonel RÖMER toen een weinig minder groot vergrijp tegen een juist tactisch inzicht heeft begaan, dan tijdens de cavalerie-manoeuvres in 1906.

17°. Gelijk onder 2°. bleek, was de luitenant-kolonel RÖMER reeds in 1906 voorbijgegaan door een jongeren hoofdofficier, die toen wegens wettelijke bezwaren niet dadelijk kon aangesteld worden tot kolonel en anders zeker toen dien rang zou hebben verkregen.

De ondergeteekende heeft, alvorens zijne voordracht van Mei 1907 — strekkende om luitenant-kolonel RÖMER niet voor regimentscommandant en kolonel der cavalerie in aanmerking te brengen — in te dienen, nauwgezet overwogen, wat daarvoor en daartegen pleitte. Daarna heeft hij — tot de overtuiging gekomen dat tactische overwegingen hier den doorslag moesten geven — de stukken in handen gesteld van den chef van den generalen staf, die — volgens zijne thans tot uitvoering gekomen plannen — chef van het veldleger zou worden. Deze heeft gerapporteerd, dat de uitkomst van zijn onderzoek voor den luitenant-kolonel RÖMER bepaald ongunstig was en dat hij tot zijn leedwezen tot de slotsom moest komen, dat die hoofdofficier de tactische bekwaamheden miste, welke in den regimentscommandant der cavalerie een stellig vereischte zijn.

In dat rapport komt mede voor, dat een bekwaam en tot oordeelen alleszins bevoegd opperofficier, wiens rechtschapenheid en onpartijdigheid boven elke verdenking verheven zijn, gesteld voor de vraag of hij, aanvoerder eener divisie zijnde, met den overste RÖMER als commandant van het bij de divisie ingedeelde regiment cavalerie, vertrouwen zou hebben in eene tactisch juiste en beleidvolle uitvoering, wanneer hij den overste met eene zelfstandige opdracht belastte, op die vraag *bestlist ontkennend* heeft geantwoord.

Dat aan adressant ook bij de behandeling zijner zaak geen onrecht is gedaan, blijkt — naar ondergeteekende vermeent — duidelijk uit de hierbij gegeven inlichtingen.

's Gravenhage, den 4den Februari 1908.

De Minister van Oorlog,

VAN RAPPARD.